Prof.dr Vaso Bojanić, redovni profesor, naučni savjetnik
Evropskog defendologija centra, Banja Luka

VAŠA SUDBINA JE UVIJEK U VAŠIM RUKAMA

Kod većine ljudi, nedostatak samopoštovanja i povjerenja u sebe stvara se u doba djetinjstva. Naši roditelji, učitelji, profesori su često bili usmjereni na greške koje smo napravili, a mi bi dobijali kritike svaki put kada nešto ne uradimo kako se to od nas očekuje. U školi su nas učili o hemiji, fizici, biologiji, matematici i ostalim naukama, ali nisu nas učili o tome kako da podignemo nivo svog samopoštovanja i povjerenja u sopstvene vrijednosti. Očito je da postojeći obrazovni sistemi to ne smatraju bitnim. Vaša sudbina je uvijek u vašim rukama. U svakom trenutku vi stvarate svoja iskustva i slobodni ste izabrati ono što istinski želite. Vi možete stvoriti zdrav nivo samopoštovanja i povjerenja u sebe nezavisno od toga šta trenutno mislite o sebi. Donesite odluku da ste odlučili da preuzmete potpunu odgovornost za svoj život, čak iako u ovom trenutku nemate nikakvih ideja kako da započnete da stvarate potrebne promjene. Bez obzira na to koliko postigli u životu, nikad ne možemo da prestanemo da učimo, da rastemo i da postižemo nešto više.

Često gledamo na uspjeh i bogatstvo pogrešnim očima; mislimo da ćemo moći da se opustimo i živimo na lovorikama jednom kad ostvarimo svoje ciljeve. Na kraju razumijemo da stajanje predugo na jednom mjestu vodi prosjeku. Energija se mora kretati i cirkulisati kako bi ostala svježa i vibrirajuća. To se odnosi i na naše ciljeve, naše odnose sa ljudima, uopšte na život. Nikad ne odustajte. Svaka naša aktivnost, misao i sjećanje vrijedi samo onoliko koliko doprinosi našem ličnom, porodičnom i opštem duhovnom i intelektualnom napretku društva u kojem živimo. Svaka misao čovjeka je cjelina i kao takva je jedinstvena i nedjeljiva i ne može se razdvojiti na sastavne dijelove, ili je cijela ili je nema.

Porodica je oduvjek bila osnovna ćelija države. Ona je zapravo temelj od koga sve počinje i na kome sve postoji. Kada bi se svi stubovi i oslonci države srušili, a porodica ostala nedirnuta, ipak bi ona bila u stanju da sve održi. Međutim, ako bi se ovaj poslednji stub moralnog života čovječanstva srušio, tada bi neizbježno sa njim pala i cijela zgrada života. Suština svetinje života proizilazi iz činjenice da svako biće po samoj svojoj prirodi živi ne samo radi sebe nego radi drugih

bića. Životna filozofija patrijarhalne porodice je moliti se, raditi, biti pošten, vaspitavati i izvesti djecu na put. U savremenoj porodici trebaju biti sačuvane istinske vrijednosti, pravde, hrabrosti, ljubavi, istine, čistote, poslušnosti, povjerenja, darežljivosti, pobožnosti i vjere u život. Budućnost svijeta zavisi od porodice i obrazovanja. Ta dva pojma su usko povezana i o njihovom skladu i prilagođavanju jedno drugom, uveliko će zavisiti kvalitet i način života čovječanstva u budućnosti.

Obrazovanje je jezgro razvoja ličnosti pojedinca i države. Zadatak obrazovanja je da nas osposobi da razvijemo i iskoristimo naše talente, i naš kreativni potencijal uključujući i odgovornost za naš vlastiti život, i ostvarenje naših ciljeva. Glavni razvojni resurs jedne države jeste ljudski kapital, ali njegov kvalitet uglavnom određuju obrazovanje i obuka. Procjenjuje se da ulaganje u obrazovanje i obuku pojedinaca donosi profit koji je uporediv sa ulaganjima u fizički kapital. Zato razvijene zemlje drže obrazovanje nacionalnim prioritetom, resursom vrijednim drugim materijalnim resursima, te primjenjuju one strategije razvoja obrazovanja i obuke koje najviše doprinose privrednom, socijalnom i kulturnom razvoju države.
Doživotno učenje je temelj za 21. vijek. U novim situacijama ljudi uče kako da reaguju na pravi način i donose dobru odluku u privatnom ili profesionalnom životu. Obrazovanje treba omogućiti svakom mladom čovjeku, razvoj osjećaja vlastite vrijednosti i zadovoljstva. Budući da dolazi do velikih promjena u tradicionalnom stilu življenja, ljudi bi trebali da razviju međusobno poštovanje, razumijevanje, te da upoznaju jedni druge i svijet u cijelini. Sistem obrazovanja potencira razvoj mišljenja, što je njegova posebna vrijednost. To je vječna težnja brojnih filozofa, naučnih radnika, psiholoških škola, teorija i pravaca u školama i na univerzitetima.

Sposobnost logičkog mišljenja može se vježbanjem razvijati u veoma ranom uzrastu i to je vještina koja se može naučiti, kao svaka druga. Mnoga naučna istraživanja pokazuju da je mišljenje moguće planski i organizovano razvijati obrazovanjem. Predlažemo da se u sve škole u svijetu uvede šah kao poseban nastavni predmet za razvoj stvaralačkog mišljenja i učenja kroz igru i analogiju, što omogućuje da se znanje bolje koristi i primjenjuje u životu. Šah razvija brzinu razmišljanja, sjećanja i zaključivanja, podiže nivo intelektualnih sposobnosti, sprečava poremećaj koncentracije i pažnje, povećava broj neuronskih veza u mozgu, i na taj način se stvara funkcionalno znanje sa primjenom u praksi. Jer od

funkcionalnog, upotrebnog znanja, zavisi bruto nacionalni dohodak i bogatstvo jedne države. Manji ili veći raskorak između teorije i prakse nije samo specifičnost za odnos između pedagoških nauka i obrazovne prakse, nego je on, kao neka zakonitost, stalni pratilac odnosa teorijskih saznanja i u drugim naukama, i njihove primjene. Zato se i traga za odgovorima na mnoga pitanja. Šta učiniti da se obrazovni i vaspitni rad odvija i usavršava u skladu sa pozitivnim teorijskim saznanjima, ali da obrazovna i vaspitna praksa bude stalno izvorište i inspiracija novih teorijskih saznanja i dalje unapređenje te teorije?
Teorija i praksa trebaju biti u dijalektičkom jedinstvu, uzajamnoj uslovljenosti i povezanosti. Obrazovna praksa treba da bude kriterijum istine teorijskih saznanja u područjima pedagoških, psiholoških, filozofskih, sociooloških, bioloških, fizičkih, hemijskih i drugih nauka. Uzroci raskoraka između teorije različitih nauka i obrazovne prakse su brojni. Mnogi problemi savremenog obrazovnog rada teorijski su vrlo dobro razrađeni, ali obrazovna praksa je ostala tradicionalna. Ukoliko se primjenljiva teorijska saznanja ne ostvaruju u praksi, onda i ona gube svoj značaj i vrijednost.

Do sada se pokazalo da je obrazovni sistem najtvrdokorniji na promjene i da dugo vremena zadržava tradicionalni obrazovni rad. Teorijski je, na primjer, vrlo dobro razrađena programirana nastava, ali nikada nije afirmisana u mnogim školama, jer nije bilo uspješnog povezivanja te teorije i nastavne prakse. Tako je to sa problemskom nastavom, nastavom putem otkrivanja, nastavom putem kompjutera. Bez dobrih softvera nemoguće je organizovati uspješnu nastavu uz pomoć kompjutera. Bez dobrih knjiga i priručnika nema uspješne problemske i nastave putem otkrivanja.
Svakodnevne poslovne obaveze ne moraju predstavljati stres. Naučite kako da optimizujete svoje radno vrijeme, povećate produktivnost, unaprijedite poslovanje i zaradite novac. Vrijeme je novac. Pozitivno razmišljanje, životno iskustvo i uspjeh je ono što ljude čini bogatima. U životu ne postoji takva stvar kao što je besplatan ručak. Ne očekujte zato da vam bilo šta padne sa neba. Želite li zaista učiniti sebe i svoj život u svakom pogledu bogatijim i srećnijim, potrebno je puno truda. Nije sigurnost raditi za drugoga, jedina sigurnost je raditi za sebe. Zajednička osobina svih velikih ljudi, bili oni naučnici, sportisti ili biznismeni, je da iskreno uživaju u onome što rade. Da bi bili veliki u poslu kojim se bavite, morate vjerovati da je ono što radite zabavno.